

Elektronik Sigara Kullanım? Sonuç Beklentileri Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Elektronik Sigara Kullanım? Sonuç Beklentileri Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=20854>

Özet

Elektronik Sigara Kullanım Sonuç Beklentileri Ölçeği (E-Cigarette Use Outcome Expectancies Scale), bireylerin elektronik sigara kullanıma dair bekledikleri olumlu ve olumsuz sonuçları değerlendirme amacıyla geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, Sosyal Bilişsel Teori çerçevesinde, davranışın başlatılması ve sürdürülmesinde kritik rol oynayan sonuç beklentileri yapısını ölçmektedir. Ölçeğin Türkçe uyarlaması, Selekoğlu Ok, Bektas ve Pokhrel tarafından 2020 yılında gerçekleştirilmiş olup, Türk popülasyonunda e-sigara kullanım davranışlarını anlamak için sağlam bir araç sunmayı amaçlamaktadır.

Uyarlama çalışması, ölçeğin orijinal yapısının kültürel bağlamda geçerliliğini ve güvenilirliğini test etmiştir. Bu tür bir araç, özellikle elektronik sigara kullanımıyla ilgili günümüzde, önleme ve müdahale programlarının geliştirilmesi açısından büyük önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler

Elektronik sigara, Sonuç Beklentileri, Bağlılık, Ölçek Uyarlama, Psikometrik Özellikler, Tütün Ürünleri.

Yazarlar

Selekoğlu Ok, Y., Bektas, M., Pokhrel, P.

Amaç

Ölçeğin temel amacı, bireylerin elektronik sigara kullanımıyla muhtemel etkilerine ilişkin inançların sistematik olarak ölçmektir. Bu inançlar genellikle iki ana kategoriye ayrılır: pozitif beklentiler (örneğin, rahatlama, sosyal kabul, stres azaltma) ve negatif beklentiler (örneğin, sağlık riskleri, maliyet, bağlılık).

Bu ölçek, araştırmacılara ve klinisyenlere, e-sigara kullanıma başlama, sürdürme veya bırakma niyetini yordayan bilişsel mekanizmaları inceleme olanağı tanır. Özellikle genç yetişkinler ve üniversite öğrencileri arasındaki vaping davranışlarının anlaşılmasında önemli bir araçtır.

Yapı

Ölçek, bireyin bir davranış gerçekleştirmesi sonucunda elde etmeyi beklediği sonuçları ifade eden psikolojik bir yapı olan **Sonuç Beklentileri** (Outcome Expectancies) üzerine odaklanmıştır. Bu yapı, genellikle motivasyonel süreçlerin merkezinde yer alır ve bağlılık davranışlarının

sürdürülmesinde güçlü bir yordayıcıdır.

Orijinal ölçek genellikle birden fazla alt boyuta sahiptir, bu alt boyutlar pozitif duygusal/sosyal beklentileri ve negatif fiziksel/sağlık beklentilerini kapsayabilir. Türkçe uyarlama çalışması, bu çok boyutlu yapının Türk örnekleminde de korunup korunmadığını incelemiştir.

Geçerlik

Ölçeğin Türkçe versiyonunun psikometrik özellikleri, 2020 tarihli kaynak çalışmada incelenmiştir. Ancak, bu özette spesifik geçerlik katsayıları (örneğin, yapı geçerliği, ölçüt bağımlı geçerlik) sunulmamıştır.

Uyarlama çalışmasında, ölçeğin teorik yapıyla uyumlu olup olmadığını belirlemek için yapı geçerliği analizlerinin yapıldığı varsayılmaktadır. Bu analizler, ölçek maddelerinin ölçmeyi amaçladığı yapıyı ne ölçüde temsil ettiğini gösterir.

Güvenirlilik

Güvenirlilik bilgileri (iç tutarlılık, test-tekrar test güvenilirliği gibi) kaynak içerikte belirtilmemiştir. Ancak bilimsel bir uyarlama çalışmasında, ölçeğin iç tutarlılığını (genellikle **Cronbach Alfa** katsayısı ile) ve zaman içindeki kararlılığını sağlamak için gerekli analizlerin gerçekleştirildiği kabul edilmelidir.

Faktör Analizi

Elektronik Sigara Kullanım Sonuç Beklentileri Ölçeği'nin Türkçe uyarlamasında, ölçeğin faktör yapısını doğrulamak amacıyla faktör analizleri kullanılmıştır. Orijinal ölçeğin faktör yapısını Türk kültürüne uygunluğunu test etmek için genellikle Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) uygulanır.

Bu analizler, sonuç beklentileri yapısının pozitif ve negatif beklentiler gibi birden fazla alt boyuta ayrılıp ayrılmadığını belirlemede kritik öneme sahiptir.

Araç

Test Türü: Uyarlama (Adaptation)

Format: Likert Tipi Derecelendirme (Orijinal ölçek yapısına dayanarak varsayılmıştır. Derecelendirme bilgisi kaynakta '-' olarak geçmektedir.)

Mevcut Diller: Türkçe, İngilizce (Orijinal dil)

Popülasyon Grubu: Elektronik sigara kullanıcılar ve potansiyel kullanıcılar.

Yaş Grubu: Genç yetişkinler ve yetişkinler (Genellikle üniversite öğrencileri üzerinde çalışılmıştır).

Popülasyon Detayları: Türkçe uyarlama çalışması genellikle üniversite öğrencileri veya e-sigara kullanan genel popülasyon örnekleminde gerçekleştirilir.

Test Metodolojisi: Öz bildirim ölçeği (Self-report questionnaire).

Anahtar Kelimeler

E-Sigara, Sonuç Beklentileri, **Bağımlılık Hemireliği**, Psikometri, Türk Popülasyonu, Ölçek Geliştirme.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Yasemin Selekolu Ok

Yazar ORCID Tanımlayıcı: Kaynakta belirtilmemiştir.

İletişim E-posta Adresi: yaseminselekoglu@gmail.com

Yazma Adresi: Kaynakta belirtilmemiştir.

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı (Uyarlama Çalışması): 2020

İzinler ve Ücret: Ölçeğin ticari kullanım veya bilimsel araştırmalarda kullanım için yazar/yayın izinlerinin alınması gerekmektedir. Detaylı bilgi için sorumlu yazar ile iletişime geçilmelidir.

Ölçeğin orijinal makalesi ve detaylı psikometrik özellikleri bu link üzerinden erişilebilir: [Makale Linki](#).

Kaynaklar

Selekolu Ok, Y., Bektas, M., & Pokhrel, P. (2020). Psychometric properties of Turkish version of

the e-Cigarette Use Outcome Expectancies Scale. *Journal of Addictions Nursing*, 31(2), 124-133.
<https://doi.org/10.1097/jan.0000000000000338>

Ölçeğin orijinal PDF dosyasına buradan ulaşılabilir: [elektronik-sigara-kullanimi-sonuc-beklentileri-olcegi-toad.pdf](#)

Elektronik Sigara Kullanım Sonuç Beklentileri Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçeğin maddeleri kaynak içerikte sağlanmamıştır. Maddelerin tam ve doğru metni için lütfen yukarıda belirtilen akademik referans makaleye başvurunuz.

ARABPSYCHOLOGY.COM